

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานียธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังนี้

E	<table border="1"><tr><td>O₁</td><td>X</td><td>O₂</td></tr><tr><td>O₁</td><td></td><td>O₂</td></tr></table>	O ₁	X	O ₂	O ₁		O ₂	เมื่อ X แทน การจัดการกระทำ (treatment)
O ₁	X	O ₂						
O ₁		O ₂						
C	<table border="1"><tr><td>O₁</td><td></td><td>O₂</td></tr></table>	O ₁		O ₂	O ₁ แทน การวัดค่าตัวแปรก่อนการจัดการกระทำ			
O ₁		O ₂						
		O ₂ แทน การวัดค่าตัวแปรหลังการจัดการกระทำ						

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้แนวคิดของบอยเชิล์เชิงสถาบัน เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานียธรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ขึ้น โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน
2. แนวคิดของบอยเชิล์ในการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
3. หลักสารานียธรรม
4. ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
5. ความรู้เกี่ยวกับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
6. การดำเนินงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรม

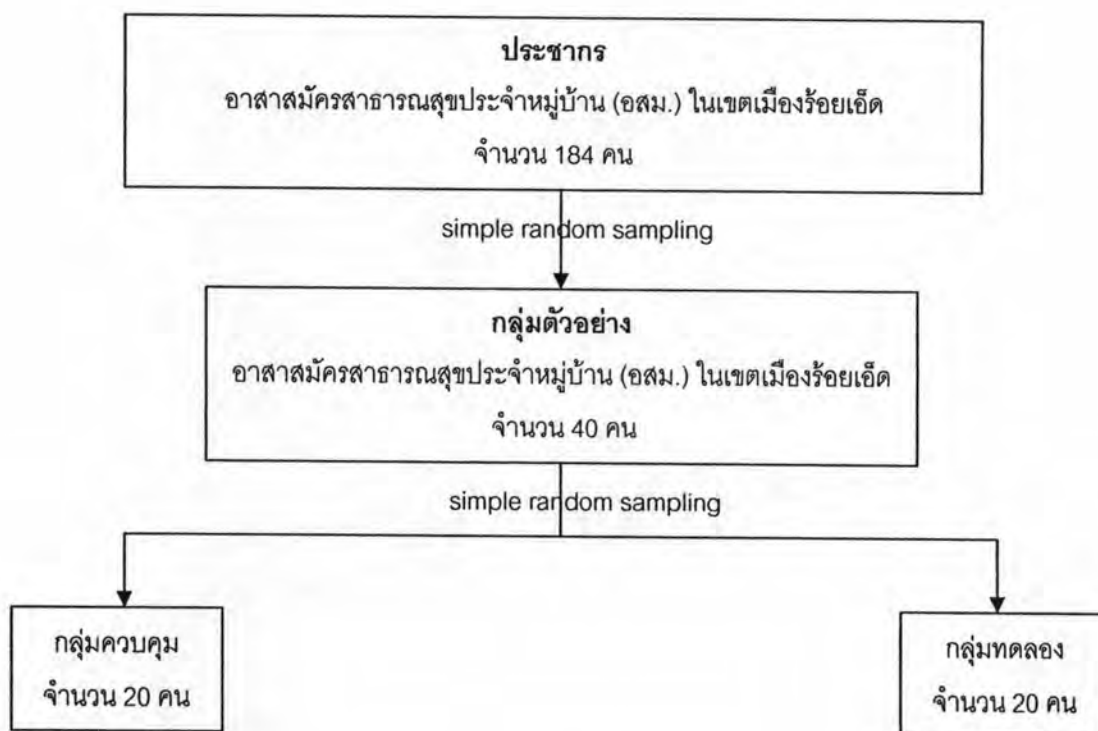
1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดทั้งหมด 20 ชุมชน จำนวน 184 คน ดังนี้

1. ชุมชนวัดเหนือ	จำนวน 5 คน
2. ชุมชนวัดคุ้ม	จำนวน 10 คน
3. ชุมชนศิริมงคล	จำนวน 10 คน
4. ชุมชนวัดป่าเรไร	จำนวน 9 คน
5. ชุมชนท่านคร	จำนวน 10 คน
6. ชุมชนวัดบึง	จำนวน 10 คน
7. ชุมชนหนองหญ้าม้า	จำนวน 10 คน
8. ชุมชนศรีอุดม	จำนวน 10 คน
9. ชุมชนวัดเวฬุวัน	จำนวน 10 คน
10. ชุมชนพิพิธภัณฑ	จำนวน 8 คน
11. ชุมชนทุ่งเจริญ	จำนวน 10 คน
12. ชุมชนรอบเมือง	จำนวน 10 คน
13. ชุมชนพระอารามหลวง	จำนวน 10 คน
14. ชุมชน บ.ช.ส.	จำนวน 10 คน
15. ชุมชนตลาดหนองแคน	จำนวน 10 คน
16. ชุมชนวัดราชฎกรอุทิศ	จำนวน 11 คน
17. ชุมชนโรงพยาบาล	จำนวน 10 คน
18. ชุมชนโรงเรียนเมือง	จำนวน 10 คน
19. ชุมชนจันทร์เกษม	จำนวน 7 คน
20. ชุมชนมั่นคงพัฒนา	จำนวน 4 คน

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากจะได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 40 คน จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากอีกครั้งเพื่อให้เกิดความคล้อยคลึงกันระหว่าง 2 กลุ่ม โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 20 คนและกลุ่มทดลอง 20 คน

รายละเอียดการสุ่มตัวอย่างได้แสดงในแผนภาพดังต่อไปนี้

จากการที่ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและโอกาสในการถูกเลือกของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจาก ประชากรคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ทั้งหมด 20 ชุมชน ซึ่งแต่ละชุมชนมีจำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ไม่เท่ากัน นอกจากนี้ยังแตกต่างกันในเรื่องของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ซึ่งมีผลต่อระดับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งสิ้น ดังนั้นเพื่อขจัดปัญหาเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่างได้อย่างเท่าเทียมกัน

2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรม ผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมขึ้น โดยใช้แนวคิดการพัฒนาโปรแกรมของบอยเอลล์เชิงสถาบัน ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนในการพัฒนาโปรแกรม มีดังนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรม การศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดของบอยเอล์เชิงสถาบันและหลักสภาราณียธรรม

2.1.2 ดำเนินการสร้างโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตาม แนวคิดของบอยเอล์เชิงสถาบันให้สอดคล้องกับแนวความคิดการพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นตามหลักสภาราณียธรรมและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

การดำเนินงานการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามแนวคิดของบอยเอล์

การดำเนินงานตามแนวคิดของบอยเอล์เชิงสถาบันในการจัดโปรแกรมการศึกษานอก ระบบโรงเรียน มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้รับบริการ ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการ และ ปัญหาของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โดย การศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแล อสม. โดยได้ข้อสรุปว่า อสม. มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับต่ำ จึงมีความเห็นร่วมกัน ว่าสมควรให้ อสม. เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ขั้นตอนที่ 2 ระบุเนื้อหาวิชา จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์คณะผู้บริหาร เทศบาลเมืองร้อยเอ็ดและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแล อสม. จากนั้นจึงนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนด วัตถุประสงค์และออกแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นตามหลักสภาราณียธรรม ตามองค์ประกอบของหลักสภาราณียธรรม ดังนี้

หลักสภาราณียธรรม	กิจกรรมตามหลัก สภาราณียธรรม	วัตถุประสงค์
เมตตาทายกรรม	1. เมตตาทายกรรม	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องเมตตาทายกรรม
	2. จัดวัธ	เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและฝึกการให้ความ ช่วยเหลือกัน
	3. หนัางยงสัมพันธ์	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดสนิทสนม กันและฝึกการทำงานร่วมกัน

หลักสารานียธรรม	กิจกรรมตามหลักสารานียธรรม	วัตถุประสงค์
เมตตากายกรรม (ต่อ)	4. อักษรหรรษา	เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วมโปรแกรมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยการนำศักยภาพของกลุ่มออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์
	5. ส่งไข่	เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความสามัคคีในการทำงาน
	6. เรียงอย่างไรได้ลิบหน้า	เพื่อให้เกิดการระดมความคิดช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่ม
	7. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักเมตตากายกรรม	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักเมตตากายกรรมในการนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
เมตตาวจีกรรม	1. เมตตาวจีกรรม	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องเมตตาวจีกรรม
	2. พุดดีเป็นศรีแก่ตัว	เพื่อฝึกพูดโดยใช้คำพูดที่ไพเราะเสนาะหู
	3. ไหวพริบการพูด	เพื่อฝึกฝนความสามารถในการพูด การกล้าแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์
	4. พุดให้ใครฟัง	เพื่อให้ทราบถึงข้อเสียของการพูดแล้วไม่มีใครฟัง
	5. คำพูดและท่าทางบอกอารมณ์	เพื่อฝึกการเดาอารมณ์จากคำพูดและท่าทางการแสดงออก
	6. ชมเชย...เอ๋ย...ดีใจ	เพื่อฝึกการให้คำชมแก่ผู้อื่น
	7. สุภาสิตไป	เพื่อฝึกการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูล
	8. บอกต่อข้อความ	เพื่อให้ทราบถึงการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพ เมื่อผ่านตัวกลางหลายๆ คน
	9. พุดอย่างไรดี	เพื่อฝึกพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ
	10. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักเมตตาวจีกรรม	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักเมตตาวจีกรรมในการนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
เมตตามโนกรรม	1. เมตตามโนกรรม	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องเมตตามโนกรรม
	2. เชื่อฉัน...อย่าหลงไปเชื่อใคร	เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกันและปรารถนาดีต่อกัน
	3. อุโมงค์กระต๊าก มหัศจรรย์	เพื่อให้ช่วยกันคิดอย่างสร้างสรรค์ในการทำงานร่วมกัน
	4. จุงนาง	เพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันทำให้เกิดความหวังดี ปรารถนาดี และเมตตาต่อกัน
	5. ความเป็นหนึ่ง	เพื่อสร้างความรักสามัคคี ความเสียสละ และไหวพริบในการคิดแก้ปัญหา

หลักสารานุกรม	กิจกรรมตามหลักสารานุกรม	วัตถุประสงค์
เมตตามโนกรรม (ต่อ)	6. เพื่อนร่วมงานในบริษัท ของฉัน	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมองโลกในแง่ดี มีการคิดดี มอง เพื่อนร่วมงานในแง่ดี
	7. สลับข้างสร้างความคิด	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมสามารถคิดแก้ปัญหาพร้อมกัน รู้จัก ให้โอกาสในการเสนอความคิดและให้อภัยต่อกันและกัน
	8. ห่วงโซ่โยงใยจาก รายชื่อ	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างการคิดดี มองเพื่อน ร่วมงานในแง่ดี หัวดีและปรารถนาดีต่อกัน
	9. สรุปการทำกิจกรรม ตามหลักเมตตามโนกรรม	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักเมตตามโนกรรมใน การนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
สาธารณโภคี	1. สาธารณโภคี	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องสาธารณโภคี
	2. สะสมสมบัติ	เพื่อฝึกความร่วมมือและเสริมสร้างความเสียสละ
	3. แก้อัดตันตรึมหาสนุก	เพื่อฝึกให้ความช่วยเหลือ แบ่งปันซึ่งกันและกัน
	4. ความภาคภูมิใจของฉัน	เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแบ่งปันผลประโยชน์ ของตนเองให้คนอื่น ๆ ได้รับรู้
	5. ช่วยกันประดิษฐ์... คิดค้นเกม	เพื่อฝึกให้เกิดการแบ่งปันสิ่งของใช้ร่วมกัน เพื่อประโยชน์ ร่วมกัน
	6. หน้าเลือด...	เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เห็นแก่ประโยชน์ ส่วนตัว
	7. สรุปการทำกิจกรรม ตามหลักสาธารณโภคี	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักสาธารณโภคีในการ นำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
ศีลสามัญญาตา	1. ศีลสามัญญาตา	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องศีลสามัญญาตา
	2. ฉีกหนังสือพิมพ์	เพื่อให้เกิดการวางแผนงานล่วงหน้า ปรัชษาหารือ แบ่ง หน้าที่กัน ประสานงานกัน โดยมีจุดหมายเดียวกันและการ ปฏิบัติตามแผนงานร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน
	3. ตะเกียบพรากร วิญญาณ	เพื่อให้เกิดการวางแผนร่วมกันและปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ หรือวินัยอย่างเดียวกัน และตระหนักในการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน
	4. รวมเหรียญ	เพื่อฝึกใช้ความว่องไวในการรวมกลุ่ม และชี้ให้เห็นถึงการ ถูกปล่อยปะละเลย เสมือนไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วินัย ของสังคม
	5. กล่อมมหาสนุก	เพื่อฝึกให้เกิดการเคารพข้อระเบียบวินัยในสังคม

หลักสารานียธรรม	กิจกรรมตามหลักสารานียธรรม	วัตถุประสงค์
ศีลสามัญญาตา (ต่อ)	6. สร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนประสบการณ์	เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือวินัยต่างๆ ในที่ทำงานและวิธีแก้ปัญหาเมื่อทำผิดกฎเหล่านั้น
	7. บทบาทสมมุติ	เพื่อให้เข้าใจในเรื่องศีลสามัญญาตามากยิ่งขึ้น
	8. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักศีลสามัญญาตา	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักศีลสามัญญาตาในการนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
ทฤษฎีสามัญญาตา	1. ทฤษฎีสามัญญาตา	เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในเรื่องทฤษฎีสามัญญาตา
	2. ช่วยกันคิดช่วยกันทำ	เพื่อให้เกิดการคิดการวางแผนการทำงานร่วมกัน
	3. ช่วยผมด้วย	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมรู้จักวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาและให้รู้จักคิดเชิงระบบ ผักผ่อนการทำงานร่วมกับผู้อื่นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
	4. ผลประโยชน์	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้คิดวิธีการแก้ปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน
	5. สร้างสังคมใหม่	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้เรียนรู้วิธีการคิดแก้ปัญหา ร่วมกันและปรับทัศนคติและค่านิยมในการมองคน รวมทั้งให้ทุกคนเห็นคุณค่าของการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
	6. สร้างนวัตกรรม	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้ร่วมกันวางแผน ปรัชญาหรือร่วมกันในการตัดสินใจสร้างนวัตกรรม
	7. ประกวดนางงาม (ชายงาม) มิตรภาพ	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมได้ฝึกแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งการตัดสินใจและค้นหาคนที่มีความเหมาะสมที่สุด
	8. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักทฤษฎีสามัญญาตา	เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจหลักทฤษฎีสามัญญาตาในการนำไปใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาสำหรับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานียธรรมแล้ว จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานียธรรม เพื่อวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม และแบบสอบถามทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานียธรรมซึ่งวัดในระยะติดตามผลอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรม (อสม.) ได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในกิจกรรมการเรียนรู้ตามโปรแกรมที่วางไว้ โดยมีการเตรียมเนื้อหา ระยะเวลา อุปกรณ์ กิจกรรมที่หลากหลายและสื่อต่างๆ โดยมีวิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกัน เช่น การบรรยาย การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่ม การระดมสมอง เป็นต้น

ผู้วิจัยได้กำหนดการเข้าร่วมโปรแกรมไว้ 30 ชั่วโมง เนื่องจากการศึกษาเอกสารของผู้วิจัยในเรื่องกลุ่มอบรม (T-Group) ซึ่งกลุ่มฝึกฝนอบรมทักษะเบื้องต้น (Basic Skill Training Group) หรือบางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกฝนเพื่อมนุษยสัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มอบรม (T-Group) และทองเรียน อมรชกุล (2520) ได้กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วกลุ่มอบรมในกลุ่มหนึ่งๆ จะมีสมาชิกราว 20 - 25 คน และการฝึกฝนเพื่อพัฒนานักวิชาการ การนำกลุ่มอบรมไปใช้นั้น การเลือกสมาชิกจะตั้งอยู่บนรากฐานของความสมัครใจ และจะดำเนินการอบรมทั้งสิ้นราวๆ 20 - 30 ชั่วโมง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรม โดยใช้แนวคิดการจัดโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนของบอยเอสลีให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ทั้งหมด 30 ชั่วโมง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ปรึกษาร่วมกับคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบดูแล อสม. ในการกำหนดระยะเวลาของการเข้าร่วมโปรแกรมโดยสอบถามไปยัง อสม. ถึงความสะดวกในการเข้าร่วมโปรแกรม โดยได้ข้อสรุปของระยะเวลาของการจัดโปรแกรมเป็น 3 วัน รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง โดยมีการเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับ เนื่องจากเป็นความต้องการของ อสม. เอง โดยมีความเต็มใจเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองในการปฏิบัติงานต่อไป

ผู้วิจัยได้ออกแบบโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อดำเนินกิจกรรมพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมไว้ 3 วัน รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง ดังต่อไปนี้

กำหนดการวันที่ 1

เวลา	รายละเอียด
07.00-07.45 น.	ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยแนะนำตัว และให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมทำกิจกรรมละลายพฤติกรรม 1. กิจกรรมรู้จักฉัน รู้จักเธอ

	<p>2. กิจกรรมคนนี้ใช่แน่นอน</p> <p>3. กิจกรรมล่าลายเซ็น</p>
07.45-08.00 น.	ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนั่งสมาธิและแผ่เมตตา เพื่อฝึกสมาธิก่อนเข้าสู่โปรแกรม
08.00-12.00 น.	<p>กิจกรรมตามหลักเมตตากายกรรม</p> <p>1. เมตตากายกรรม</p> <p>2. จัตฐัส</p> <p>3. หนังกายสัมพันธ</p> <p>4. อักษรหรรษา</p>
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	<p>กิจกรรมตามหลักเมตตากายกรรม (ต่อ)</p> <p>5. สงฆ์</p> <p>6. เรียงอย่างไรได้สิบห้า</p> <p>7. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักเมตตากายกรรม</p>
14.00-14.15 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
14.15-19.15 น.	<p>กิจกรรมตามหลักเมตตาวจีกรรม</p> <p>1. เมตตาวจีกรรม</p> <p>2. พุดดีเป็นศรีแก่ตัว</p> <p>3. ไหวพริบการพุด</p> <p>4. พุดให้ใครฟัง</p> <p>5. คำพุดและท่าทางบอกรมณ</p> <p>6. ชมเชย...เอ๋ย...ดีใจ</p> <p>7. สุภาสิตใบ</p> <p>8. บอกต่อข้อความ</p> <p>9. พุดอย่างไรดี</p> <p>10. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักเมตตาวจีกรรม</p>
19.15-20.00 น.	รับประทานอาหารเย็น
20.00-20.30 น.	ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันเสวนาและอภิปรายสรุปร่วมกันถึงหลักเมตตากายกรรมและเมตตาวจีกรรมที่ได้ทำกิจกรรมในวันนี้ ในการนำไปปรับใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากนั้นทำสมาธิและแผ่เมตตา

กำหนดการวันที่ 2

เวลา	รายละเอียด
07.00-07.15 น.	ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนั่งสมาธิและแผ่เมตตา เพื่อฝึกสมาธิก่อนเข้าสู่โปรแกรม
07.15-10.15 น.	กิจกรรมตามหลักเมตตามโนกรรม <ol style="list-style-type: none"> 1. เมตตามโนกรรม 2. เชื่อฉัน...อย่าหลงไปเชื่อใคร 3. อุโมงค์กระดาดามหัทศวรรย์ 4. จุงนาง 5. ความเป็นหนึ่ง 6. เพื่อนร่วมงานของฉัน
10.15-10.30 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.30-12.30 น.	กิจกรรมตามหลักเมตตามโนกรรม (ต่อ) <ol style="list-style-type: none"> 7. สลับข้างสร้างความคิด 8. ห่วงใยจากรายชื่อ 9. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักเมตตามโนกรรม
12.30-13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30-16.30 น.	กิจกรรมตามหลักสาธารณโภคี <ol style="list-style-type: none"> 1. สาธารณโภคี 2. สะสมสมบัติ 3. แก้อึดตันตรึมหาสนุก 4. ความภาคภูมิใจของฉัน 5. ช่วยกันประดิษฐ์...คิดค้นเกม
16.30-16.45 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
16.45-18.45 น.	กิจกรรมตามหลักสาธารณโภคี (ต่อ) <ol style="list-style-type: none"> 6. หน้าเลือด... 7. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักสาธารณโภคี
18.45-19.45 น.	รับประทานอาหารเช้า
19.45-20.00 น.	ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันเสวนาและอภิปรายสรุปร่วมกันถึงหลักเมตตามโนกรรมและหลักสาธารณโภคีที่ได้ทำกิจกรรมในวันนี้ ในการนำไปปรับใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากนั้นทำสมาธิและแผ่เมตตา

กำหนดการวันที่ 3

เวลา	รายละเอียด
07.00-07.15 น.	ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนั่งสมาธิและแผ่เมตตา เพื่อฝึกสมาธิก่อนเข้าสู่โปรแกรม
07.15-10.15 น.	กิจกรรมตามหลักศีลสามัญญาตา <ol style="list-style-type: none"> 1. ศีลสามัญญาตา 2. ฉีกหนังสือพิมพ์ 3. ตะเกียบพราภาวิญญาณ 4. รวบรวมเหรียญ 5. กล่อมมหาสนุก
10.15-10.30 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
10.30-12.30 น.	กิจกรรมตามหลักศีลสามัญญาตา (ต่อ) <ol style="list-style-type: none"> 6. สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 7. บทบาทสมมุติ 8. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักศีลสามัญญาตา
12.30-13.30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.30-16.30 น.	กิจกรรมตามหลักทฤษฎีสามัญญาตา <ol style="list-style-type: none"> 1. ทฤษฎีสามัญญาตา 2. ช่วยกันคิดช่วยกันทำ 3. ช่วยผมด้วย 4. ผลประโยชน์ 5. สร้างสังคมใหม่
16.30-16.45 น.	รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม
16.45-18.45 น.	กิจกรรมตามหลักทฤษฎีสามัญญาตา (ต่อ) <ol style="list-style-type: none"> 6. สร้างนวัตกรรม 7. ประกวดนางงาม (ชายงาม) มิตรภาพ 8. สรุปการทำกิจกรรมตามหลักทฤษฎีสามัญญาตา
18.45-19.00 น.	ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันเสวนาและอภิปรายสรุปร่วมกันถึงหลักศีลสามัญญาตาและหลักทฤษฎีสามัญญาตาที่ได้ทำกิจกรรมในวันนี้ ในการนำไปปรับใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น จากนั้นทำสมาธิและแผ่เมตตา

19.00-19.15 น.	ผู้วิจัยกล่าวสรุปในการเข้าร่วมโปรแกรมในครั้งนี้
19.15 น. เป็นต้นไป	รับประทานอาหารเย็นร่วมกัน / ผู้วิจัยมอบของที่ระลึกให้กับผู้เข้าร่วมโปรแกรม / จบการเข้าร่วมโปรแกรม

ขั้นตอนที่ 4 การนำแผนการสอนไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นหลักสูตราณิยธรรมที่สร้างขึ้นมามีดำเนินการทดลอง โดยการทดสอบทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรมกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทำการทดลองโดยใช้แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรม จากนั้นดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่สร้างขึ้นตามแผนที่วางไว้ หลังจากนั้นทดสอบทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรมกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรมอีกครั้ง

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตามโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่วางไว้เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ (กลุ่มทดลอง) ดำเนินชีวิตในการปฏิบัติงานตามปกติเป็นระยะเวลา 1 เดือน (ระยะติดตามผล) เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรมให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ (กลุ่มทดลอง) ทำอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ผู้วิจัยได้ออกแบบการประเมินผลโปรแกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยสร้างแบบประเมินผลโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้แสดงความคิดเห็นจากการเข้าร่วมโปรแกรมในครั้งนี้

2.1.3 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสูตราณิยธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยมีโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุข
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item-objective congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีค่าความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) ได้ผลการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 นั่นคือกิจกรรมที่ออกแบบมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบตามหลักสราณียธรรม

2.2 แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ดังนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหลักสราณียธรรม จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม โดยสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อคำถามตามองค์ประกอบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนข้อคำถามของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม แยกตามองค์ประกอบของทักษะทั้ง 6 ด้าน

ทักษะตามหลักสราณียธรรม	จำนวนข้อคำถาม	ข้อที่
- ทักษะด้านเมตตาทายกรรม	7	1,2,3,4,5,6,7
- ทักษะด้านเมตตาวจิกรรม	7	8,9,10,11,12,13,14
- ทักษะด้านเมตตาโมกรรม	7	15,16,17,18,19,20,21
- ทักษะด้านสาธาณโภคี	7	22,23,24,25,26,27,28
- ทักษะด้านศีลสามัญญตา	7	29,30,31,32,33,34,35
- ทักษะด้านทิวฐีสามัญญตา	7	36,37,38,39,40,41,42
รวม	42	

ข้อคำถามเกี่ยวกับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ผู้ตอบมีลักษณะตรงกับข้อคำถามมากที่สุด
4	หมายถึง	ผู้ตอบมีลักษณะตรงกับข้อคำถามมาก
3	หมายถึง	ผู้ตอบมีลักษณะตรงกับข้อคำถามปานกลาง

2	หมายถึง	ผู้ตอบมีลักษณะตรงกับข้อคำถามน้อย
1	หมายถึง	ผู้ตอบมีลักษณะตรงกับข้อคำถามน้อยที่สุด

โดยการรวมคะแนนและแปลผล ดังนี้

การรวมคะแนนทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมว่าอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยได้แบ่งระดับของทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นออกเป็น 5 ระดับ ทั้งแยกในแต่ละด้านและด้านรวม โดยคำนวณจากสูตร (บุญเรียง ขจรศิลป์, 2536) ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{แทนค่าสูตร} \quad \frac{35 - 7}{5} = \frac{28}{5} = 5.6 \approx 6 \text{ (ประมาณ 6)}$$

แบ่งระดับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ดังนี้

คะแนน 31 – 35	หมายถึง	มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมมากที่สุด
คะแนน 25 – 30	หมายถึง	มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมมาก
คะแนน 19 – 24	หมายถึง	มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมปานกลาง
คะแนน 13 – 18	หมายถึง	มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมน้อย
คะแนน 7 – 12	หมายถึง	มีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรมน้อยที่สุด

2.2.2 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสาราณียธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุข
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item-objective congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามี ความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) พบว่ามีข้อคำถามในแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 42 ข้อมีความสอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 นั่นคือ ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบตามหลักสราณีธรรม แต่อย่างไรก็ดีในบางข้อคำถามของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมแม้ว่าจะมีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แต่ผู้วิจัยก็ได้ปรับแก้ด้านภาษาให้มีความเหมาะสมและชัดเจนขึ้นตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

2.2.3 หาความเที่ยง (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมที่ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและมีความใกล้เคียงกัน จากนั้นนำ มาหาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีเกณฑ์ค่าความเที่ยงที่เหมาะสม คือควรมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) ซึ่งผลการคำนวณ พบว่า แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.967 ซึ่งถือว่ามี ความเที่ยงอยู่ในระดับสูงมาก

2.3 แบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมดังนี้

2.3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและหลักสราณีธรรม และได้จัดทำแบบสอบถามทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม โดยสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อคำถามชนิดปลายเปิดตามองค์ประกอบของหลักสราณีธรรมจำนวน 6 ข้อ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม แยกตามองค์ประกอบของทักษะทั้ง 6 ด้าน

ทักษะตามหลักสราณียธรรม	จำนวนข้อคำถาม	ข้อที่
- ทักษะด้านเมตตาทายกรรม	1	1
- ทักษะด้านเมตตาวจีกรรม	1	2
- ทักษะด้านเมตตามโนกรรม	1	3
- ทักษะด้านสาธารณโภคี	1	4
- ทักษะด้านศีลสามัญญตา	1	5
- ทักษะด้านทฎฐีสามัญญตา	1	6
รวม	6	

2.3.2 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุข
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item-objective congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามี ความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) พบว่ามีข้อคำถามในแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 6 ข้อ มีความสอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 นั่นคือข้อคำถามของแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบตามหลักสราณียธรรม แต่อย่างไรก็ดีในบางข้อคำถามของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมแม้ว่าจะมีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แต่ผู้วิจัยก็ได้ปรับแก้ด้านภาษาให้มีความเหมาะสมและชัดเจนขึ้นตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

2.4 แบบประเมินผลการจัดโปรแกรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินผลการจัดโปรแกรม ดังนี้

2.4.1 ศึกษาทฤษฎี ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน และได้จัดทำแบบประเมินผลการจัดโปรแกรม โดยสังเคราะห์ออกมาเป็นข้อคำถามตามองค์ประกอบดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.3 จำนวนข้อคำถามของแบบประเมินผลการจัดโปรแกรม

ปัจจัยที่ประเมิน	จำนวนข้อคำถาม	ข้อที่
- ด้านโปรแกรมและวิทยากร	5	1,2,3,4,5
- ด้านการเข้าร่วมโปรแกรม (ปฏิบัติ)	4	6,7,8,9
- ด้านการจัดการ	4	10,11,12,13
รวม	6	

ข้อคำถามของแบบประเมินผลการจัดโปรแกรมเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Scale Type) ซึ่งมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด
4	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านมาก
3	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านปานกลาง
2	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อย
1	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกของท่านน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการประเมิน คือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในกิจกรรมที่จัดรูปแบบมีความเหมาะสม คำมีชนิมเลขคณิตที่ได้จากข้อความแต่ละข้อจะใช้จุดทศนิยมเพียง 2 ตำแหน่ง โดยมีความหมายดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.4.2 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามประเมินผลการจัดโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ) ตรวจสอบความเหมาะสม โดยมีโดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสาธารณสุข
- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การวัดค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (item-objective congruency index : IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหา (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) พบว่ามีข้อคำถามในแบบประเมินผลการจัด โปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้ง 13 ข้อมีความสอดคล้องทั้งหมด โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 นั่นคือข้อคำถามของแบบประเมินผลโปรแกรมที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับหลักการประเมินผลโปรแกรม แต่อย่างไรก็ดีในบางข้อคำถามของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมแม้ว่าจะมีค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด แต่ผู้วิจัยก็ได้ปรับแก้ด้านภาษาให้มีความเหมาะสมและชัดเจนขึ้นตามผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่สร้างขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอความอนุเคราะห์กับทางเทศบาลเมืองร้อยเอ็ดเพื่อขอข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด

2. ขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 20 คน และกลุ่มทดลอง 20 คน

3. ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่สร้างขึ้น ไปวัดระดับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโปรแกรม (pre-test)

ขั้นทดลอง

4. ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ (กำหนดการเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในภาคผนวก ค) โดยดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1 กลุ่มทดลอง เป็นกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้น

4.2 กลุ่มควบคุม เป็นกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม โดยไม่มีการจัดกระทำใดๆ ซึ่งให้ปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตตามปกติ

ขั้นหลังการทดลอง

5. ผู้วิจัยนำแบบประเมินผลการจัดโปรแกรมให้กลุ่มทดลองทั้ง 20 คน ประเมินความพึงพอใจ หลังเข้าร่วมโปรแกรม

6. หลังจากดำเนินการทดลองเป็นระยะเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม ไปวัดระดับทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรมกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทั้ง 40 คน เพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างหลังเข้าร่วมโปรแกรม (post-test)

7. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรม (กลุ่มทดลอง) ทำแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม

8. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (*Mean*), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (*SD*), สถิติทดสอบที (*t-test*), และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (*ANCOVA*)

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS for Window (Statistical Package for The Science/For Window) Version 16.0 ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
3. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนทดลองจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองด้วยค่าสถิติที่ (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05
3. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม ของกลุ่มควบคุมด้วยค่าสถิติที่ (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม ของกลุ่มทดลองด้วยค่าสถิติที่ (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05
5. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรมด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เนื่องจากเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอันเกิดจากความแตกต่างของทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นของ อสม. ที่แตกต่างกันก่อนเข้าร่วมโปรแกรม ดังนั้นจึงใช้คะแนนก่อนทำการทดลอง (pretest) เป็นตัวแปรร่วม (covariate) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง
6. สรุปและวิเคราะห์ข้อคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามการติดตามการใช้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณีธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
7. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของการเข้าร่วมโปรแกรมจากแบบประเมินผลการจัดโปรแกรม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ตามหลักสราณียธรรมและความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรม โดยเครื่องมือที่ใช้วัด ได้แก่ แบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสราณียธรรม และแบบประเมินผลโปรแกรม

สูตรหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (วรรณี แกมเกต, 2549) มีสูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	fx	แทน	ผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้น
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (วรรณี แกมเกต, 2549) มีสูตรดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	แทน	คะแนนที่กำหนดตามสเกล
	f	แทน	จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

2. การหาความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient : α) (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2550) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ	α	แทน	ความเที่ยงของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ
s_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ คำนวณจาก

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	x	แทน	คะแนนรวมของผู้ทำแบบสอบถาม

3. การทดสอบค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานุกรม ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยใช้สถิติที (t -test) มีสูตร (สุวัฒนา อุทัยรัตน์, 2536) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}, df = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอัตราส่วน
	\bar{x}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มทดลอง
	\bar{x}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มควบคุม
	s_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มทดลอง
	s_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มควบคุม
	n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มทดลอง
	n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มควบคุม
	df	แทน	ชั้นองศาแห่งความเป็นอิสระ

4. การทดสอบค่าความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบวัดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามหลักสารานุกรมหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA) ซึ่งใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) มีสูตร (บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2545) ดังนี้

$$F = \frac{MSB'}{MSW'}$$

เมื่อ MSB' แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มที่ปรับด้วยคะแนนก่อนการทดลอง
 MSW' แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่มที่ปรับด้วยคะแนนก่อนการทดลอง